

AJALOOLINE
HETK! Algab
rongiliiklus
Turbast
lk 4

Sauel Pärnasalu
19 uued ilu- ja
heaoluteenused
lk 4

Laitse
kultuurielu –
gaas põhjas
uuele tõusule
lk 4

Sauve Valdus

NR 21 (45) NOVEMBER 2019

KOHALIK
LEHT
KOHALIKUST
ELUST JA
OLUST

Rahvas tähistas koduvalla teist sünnipäeva

Sünnipäeva pidamise korda ei ole Saue vallas veel aktiga kehtestatud. Seda reguleerivad ainult kogukonna tahe ja traditsioonid. 24. oktoobril kaheaastaseks saanud Saue vallal on oma väiksed tavad selleks puhuks juba olemas – vallamajades pakutakse õigel päeval torti ja meelolu, terve sünnipäevakuu vältel on valla eri otstes tasuta kontsert.

Valla noorem generatsioon kogunes sünnipäeva õhtul Haibasse, lisaks tordisöömisele oli õigele päevale rihitud ka räppar Reketi kontsert ja Saue linna DJ Kurly Beatsi plaadikeerutus. Haiba lastekodu ait oli muusikahuvilist noort õhetust ja selfide klõpsutamist täis

Laagris pakkus kultuurimaja terrassil kooki Valla(hullu)maja puhveti seltskond

Riisiperes ei söödud mitte ainult torti, vaid nii lapsed kui täiskasvanud mängisid ka lauamänge mängude looja Meelis Looveeri juhendamisel. Ära sai proovitud ka tuliuus „Vanamehe“ mäng

Valla keskses Saue linnas käis pargis kooki söömas ja suhtlemas tublisti üle 300 inimese. Just niimitu kooGITÜKKI oli tähistamiseks tellitud, aga õhtu edenedes tuli käia isegi poest lisa nõutamas. Koduvalla sünnipäev ja mõnus sügisõhtu pani pargi linnarahvast sumisema

Tehnoloogiaettevõtja Rainer Sternfeld tutvustas oma teekonda Saue koolist Silicon Valley'sse

Juba viiendat aastat viib algatus „Minu Lugu – ettevõtlikkus kooli“ kokku Eesti tippjuhid ja koolinoored. Ettevõtlusnädala jooksul 7.–13. oktoobrini külastasid paljud ettevõtjad ja tippjuhid põhikoole, gümnaasiume ja kutsekoole, et ühe koolitunni jooksul rääkida oma lugu ja innustada noori ettevõtlikkusele.

Kokku käis oma lugu jagamas 186 ettevõtjat ja tippjuhti, külastati 160 erinevat kooli üle kogu Eesti ning anti 218 koolitundi. Sel aastal jõudsid ettevõtjate ning juhtide lood 7000 kooliõpilaseni.

Saue kooli gümnaasiumiastme noortele pakkus inspiratsiooni kooli endine vilistlane Rainer Sternfeld. Raineri lugu algas Saue linna paneelmaja kodust, kus oli spetsiaalne elektroonikatuba, mis omakorda inspireeris TTÜsse tootearenduse eriala tudeerima minemist. Seal edasi tulid ABB arendusprojektid (näiteks üleriigilise elektriutode laadijate võrgustiku käivitamine), Vabadussamba projekt, kuni lõpuks viis enda asutatud idufirma mehe kaheksaks aastaks Ameerikasse Räniorgu.

Kodukooli noortele rääkis ettevõtja oma õppetundidest ja kogemustest. „Noorest peast ütles alati kõigele jah“ oli üks meelde jäänud mõtteid. Kunagi ei tea, kuhu mõni asi viia võib ja millise pöörde elule annab.

SAUE VALDUR
leht@sauevald.ee

Saue valla äppi on kogunenud 751 kasutajat

Septembris tuli Saue vald „turule“ uue kommunikatsioonikanaliga – veebilehe ja Facebooki kõrval on nüüd sauevallal võimalik kasutada nutirakendust ka telefonis.

Esimeste kasutajate vahel loositi välja auhinna telefon. Vallakodanik Triinu oli fortuuna soosik ja sai omale kasutamiseks uhiuue iPhone 7.

Uut auhinnamängu küll välja pakkuda ei ole, aga soovitus kasutajaks registreeruda jääb alles ikka. Äpi eelis on see, et allalaetuna on ta üsna puutumatu muust informatsioonist. Pisike piiks telefonil annab uudistest kohe märku, samal ajal kui näiteks Facebookis otsustavad Zuckerberg & Co. oma algoritmidega, millal nad miski teate kasutaja seina peale suunavad. Veebilehtki on olemusel infomüürava, aga sinna peab uudiste saamiseks spetsiaalselt minema, äpp seevastu annab endast aktiivselt märku, kui värsket teavet lisandub.

Kõigil nutitelefoni omanikel on võimalik äpp App Store'ist ja Google Play poest tasuta alla laadida.

SAUE VALDUR
leht@sauevald.ee

Vallavanem: „Isegi piruka tegemine saab olla innovatiivne“

Vallavanem Andres Laisk leiab, et ettevõtluspisik võiks levida agressiivsemalt.

OTTO OLIVER OLGO
„Ajujaht“

Mis on mõni innovatiivne algatus või ettevõtmine, mis on aidanud muuta Saue valda ja linna?

Need seostuvad eelkõige kolmanda sektori ja kohapealse initsiatiiviga. Kuna me oleme omavalitsus, kus ca 10 000 elab linnaliselt, aga teist sama palju maapiirkondades, siis me oleme lähtunud põhimõttest, et kohalikud teavad teatud asjadest kõige paremini, mis moodi need käia võiks. Seetõttu me oleme toetanud rahaliselt ja moraalselt kohaliku küllaliikumise initsiatiivi.

See on siiani toimunud. Näiteks üks näide, mis kohe meenub, on kohvikupidamine. Isegi piruka tegemine saab olla innovatiivne nähtus - inimesed enam liha ei söö, nisu ei söö ja tuleb ka pirukava vaeva näha. Aga on ka kogukondi, kus on elanike tausta tõttu tähtsal kohal keskkonnahoid ja uus energia. Nende eesmärk on siis luua bioenergiale toetuv küla.

Kuidas sellega läinud on?

See on olnud nii pika visiooniga projekt, et on tulnud tagasilööke ja ei ole tänaseks täielikult realiseeritud, aga idee on sinna koondada ettevõtteid, kes tegelevad innovatiivse energia tootmisega. Kuni selleni välja, et see 600 elanikuga asum viia täielikult taastuvenergiale.

Milline algatus on Sinu elu vallavanemana muutnud?

Ma olen suutnud enda elu teha väga lihtsaks, aga eks ma olen natuke konservatiivne ja iga algatusega kaasa ei jookse. Raske meenutada niimoodi hoobist.

Kas olete võtnud kasutusele uusi programme valla majandamises või haldamises?

Meil on asjad nii üles ehitatud, et programmidega tegeleb tugiüksus ja pigem oleme traditsiooniliste lahenduste peal. Tõsi, hiljuti viisime vallaelanikeni ühe Soome päritolu kommunikatsiooniäpi, mis on veel kasutusel kolmes Eesti omavalitsuses: Järva vallas, Elva vallas ja Hiiu maal. Meie lähtusime loogikast, et noorem vallaelanik ei saa enam infot tingimata arvutist, vaid pigem nutitelefoni. Facebook ei kata aga kõiki vajadusi infokanalina ära. Meie tänane fookus ei ole põhialuste muutmine, vaid selliste tööriistade kasutusele võtmine, millega saame valla teenused elanikule lähemale tuua.

Saue vald toetab „Ajujaht“, sest see ideekonkurss on pinnas, kus ettevõtluspisik saab levida. Eelmisel hooajal valisid sauevallalad rahvahääletusel oma lemmikuks HopKidi

Mida sa täpsemalt silmas pead?

Need vajadused seostuvad kommunikatsiooniga. Kui elanik tahab taotleda mingit luba või toetust või uurida huvitegevuse kohta, siis on ta variantide hulk üsna piiratud. On riiklikult ehitatud IT-lahendused, nagu näiteks ehitusregister, mis on viinud ehitusega seonduva bürokraatia paberilt veebi. Kuid me oleme näinud mitu aastat, et riik ei suuda katta kõiki vajadusi ning pöördume järjest rohkem erasektori tegijate juurde. Nemad aitavad meil automatiseerida neid menetlustegevusi, mis teevad taotluste küsimise lihtsamaks.

Milliseid rahalisi taotlusi sageli tehakse?

Noored küsivad raha, et minna välismaale vahetusõpilaseks või praktikale. Suur osa tegevusest on sotsiaal- ja huvitegevuse teotuste valdkonnast.

Alustava ettevõtluse toetust Saue ei ole?

Ma olen maailmavaateliselt seda meelt, et raha andmine alustavale ettevõtlusele on kahe otsaga tera - vabaturumajanduse solkimine natuke. Raha on maailmas ja Eestiski tegelikult palju, eriti praeguses majanduskeskkonnas. Usun, et ettevõtja peab selle ise üles leidma ning raha omanikke veenma oma idee elujõulisuses, mitte nuruma 25 000 eurot ebamäärase otsustarbiga start-up'i käivitamise jaoks. Kuid on väikseid erandeid, mis saavad sellisel viisil vajaliku stardi kätte. Suures pildis erandid kinnitavad reeglit - kes jääb algusfaasis toetuma eelkõige raha küsimisele, mitte kasumlikule ärimudelile, see pikalt ei kesta.

Kuidas sa noorte ettevõtlusvaistuga praegu rahul oled?

Pealehakkamist võiks rohkem olla. See ei ole noorte süü. Olen ise rääkinud paari ettevõtjaga, et Eesti ettevõtlusharidus on jäänud kiratsema (ettevõtlusõpe on Saue gümnaasiumis ja üldiselt Eesti koolides eelkõige valikaine, mis ei ole populaarne) ja me pole täiskasvanutena suutnud ettevõtluse mõistet

„Ajujahi“ korraldusmeeskonna juhi Harri Tallinna (CIVITTA) kolm kiiret soovitus, kuidas äriideed leida ja esitada.

1. Kirjuta 2 minuti jooksul 10 hullu ideed - esimesed, mis pähe tulevad, nutipirukast rongirobotini. Vali neist välja kaks kõige ägedamat. Aruta sõbra või kaaslasega, miks sa just need välja valisid.
2. Guugelda, kas seda on varem tehtud. Kui sa ei leia vastet - järelikult pole see kasulik või sa ei oska õigesti guugeldada. Või siis see teenus/toode on nii uus, et massid ei ole sellele vastuvõtlikud.
3. Kui seda tehakse mujalgi ja see on äge - esita oma vindiga idee „Ajujahile“! Kui jõuad juba TOP 100 vooru, saad väga head tagasisidet ja mõtteainet Eesti pädevaimalt ettevõtlusüriilt. Siit saab vaid edasi minna uue hooga!

piisavalt hästi avardada. Me ei ole pannud noori mõistma, et elu on kirev ja võimalusi täis ka väljaspool sotsiaalmeediat ning YouTube'i. Juutuuberite seas saab jõukaks 0,1% üritajatest, ülejäänud jäävad heal juhul tänava-kaupleja tasemele. Hea meel oli värskest tõdeda, et viimases Leaderi ettevõtlustoetuste voorus oli siiski kuus projekti Saue vallast ja mitmed seotud ka noortega.

Kas Saue vald on üritanud tõmmata ka kohalike start-up'ide tähelepanu ja kasutanud nende teenuseid? Need võiks ju siinseid noori kõnetada. Näiteks „Ajujahi“ vilistlase Bolti elektritõukerataste laenutamine.

Starship katsetab siin oma pakiroboti, muides. Aga Boltiga... Kusjuures me pingutasime, et meist saaks testpiirkond, aga kuna ajalisel läks lõpuks kitsaks, siis jäi see pooleli. Kuid see on täpselt olukord, kus tegelikult ei ole vaja Bolti, vaid kohalike algatuste huvi ja eestvedamist. Miks ei võiks seda tõukerattaringlust korraldada mõni Turba noorettevõtja? 1000 elanikku saaks sõita mööda kergliiklusteid rongijaama. Tõuksi saaks ehk ka rongi peale kaasa võtta. Need on asumipõhised teenused, mida vald vajab ja kus konkurentsi ei ole - ole vaid julge mees või naine ja tee ära.

Milline oleks ettevõtte, kuhu oleksid nõus ise rahaliselt investeerima?

Ma olen reaalmajanduse ini-

mene, tahan näha käega katsutavaid nutikaid lahendusi. Näiteks üks lahe „Ajujahi“ toode oli vedelikus lahustuvad meekapslid.

Mis on sinu kui vallavanema ja ettevõtja üks ja suur nõuanne alustavale ettevõtjale?

Mõtles, keda sa tahad oma meeskonda. Siis tulevad tulemused järele. Üksi ideed arendades ei jõua kaugele, meil tavaliselt puudub pädevus mitmes valdkonnas.

Miks vald „Ajujahi“ toetab?

Tahame, et Saue valla pealekasv põlvkond nii linnas kui maal saaks külge ettevõtluspisiku. See aitaks neil loodetavasti luua väikeettevõtteid, mis pakuks kohapeal väärtuslikke töökohti. See omakorda vähendaks väsitavat pendelrännet ja tugevdaks valla konkurentsivõimet. „Ajujahi“ ideekonkurss on just see pinnas, kus pisik saab levida - tippkoolitajate ja mentoritega Eesti erasektorist.

Saue vald toetab „Ajujahi“ 4000-eurose eriauhinnaga. Mõõdunud aastal esitati „Ajujahi“ konkursile üle 300 äriidee.

„Ajujaht“ on Eesti suurim äriideede konkurss. Konkursi ellukutsuja on EAS, partner SEB ja suurtoetaja Elisa. Lisaks toetavad „Ajujahi“ advokaadibüroo TRINITI, Lingvist, Tartu loomemajanduskeskus, UMA Workspace, Harku vald, Saue vald, Tartu linn, Pärnu linn, Tallinna linn.

AJALOOLINE HETK!

Taaskäivitub rongiliiklus Turbast

8. detsembril on saabumas ajalooline hetk, kui Turba raudteejaamast saab taaskord reisirongile astuda ja sõita mõnda teise Saue vallas asuvasse jaama või kasvõi laia maailma. Kunagise tossava ja aeglaselt loksuva diislrongi asemel on nüüd reisijate käsutuses mugav ja kiire Elroni elektrirong.

INDREK EENSAAR
arendusosakonna juhataja

Kuna Saue valda juhtiv koalitsioon on kokku leppinud, et Saue valla sees saavad elanikud rongiga tasuta sõita, siis laiendas Saue vallavolikogu senist tasuta sõidu piiri ka Turbani, mis ainsa jaamana jääb Saue vallas viiendasse piletitsooni. Seega on ka Turba elanikel detsembrist rongiga prii sõit Sauele või Laagrisse, kus saab ümber istuda bussile ja jätkata sõitu Tallinnasse.

Kuidas soodsamalt sõita saab?

Saue valla elanikud saavad Elroni rongis sõita tasuta II, III, IV ja V hinnatsoonis ja nende tsoonide vahel. Soodsam sõit kehtib nii Läänesuunal (Paldiski, Kloogaranna ja Turba liinid) kui ka Edelasuunal (Rapla suund), mis teenindab eelkõige Saue valla Mäidla piirkonna elanikke. Ehk siis tasuta sõita saab Turba jaamast Laagri jaamani ja vastupidi. Edelasuunal saab sõita Kiisa jaamast Valdeku peatuseni, kus saab ümber istuda Tallinna ühistransporti (Laagri ja ka Valdeku jaamadest saavad 65-aastased ja vanemad tasuta kasutada Tallinna ühistransporti ning sõita erinevatesse Tallinna piirkondadesse). Kui sõit viib Elroni II, III, IV ja V tsoonist I tsooni (näiteks Balti jaama või Tondile), maksab pilet Saue valla elanikule sõltumata alguspunktist ühe tsooni hinna.

Soodsa sõidu nautimi-

Foto: Valdur Vact

seks on vajalikud kolm kaarti – ID-kaart, nn roheline ühiskaart ja Elroni kaart. Elroni kaart on vajalik ainult siis, kui soovetakse sõita soodsaima võimaliku hinnaga I tsooni – neid pileteid saab osta üksnes rongis asuvasst piletimasinast Elroni kaardiga. Kui I tsooni sõitmiseks kasutatakse perioodipiletit või sõit on tasuta (ehk jääb II-V tsooni piiresse), siis piisab rohelisest kaardist ja isikut tõendavast dokumendist (ID-kaart, pass või juhiluba). Saue valla elaniku soodustust on antud konkreetsetele isikutele ja isikut tõendava dokumendiga saab tõendada oma õigust seda soodustust kasutada.

Kuidas osta soodsamat perioodipiletit?

Soodsama perioodipileti soetamiseks tuleb minna lehele www.pilet.ee ning logida sisse. Saue valla elanikule kehtivaid pilethindu näeb

tulbas „Hind Saue valla elanikule“ alt. Valides sobiva perioodipileti ning sisestades isikukoodi või isikustatud ühiskaardi numbrit, arvutab süsteem automaatselt teile soodsama hinna. NB! Soodsamat hinda näitab süsteem alles siis, kui olete sisestanud isikukoodi või ühiskaardi numbrit ja vajutanud nuppu „Maksma“.

Kuidas osta soodsamat piletit Elroni rongis?

Selleks peab olema lisaks ID-kaardile ja ühiskaardile ka Elroni kaart, kuhu on eelnevalt laetud piisav summa raha. Kõige soodsama hinna saamiseks tuleb kasutada piletimasinat. Piletit saab osta ka sularaha eest klienditeenindajalt, aga see on kallim.

Kui ma sõidan ainult II-V tsooni piires, kas mul peab olema ka Elroni kaart?

Ei. Ainult II-V tsooni piires tasuta sõitmisel pole Elro-

ni kaart vajalik, kuna pileti eest tasuda ei tule ning piisab isikustatud ühiskaardist ja isikut tõendavast dokumendist.

Kui mul on perioodipilet, kas mul peab siis olema kaasas ka Elroni kaart?

Ei. Kui olete ostnud pileti süsteemist perioodipileti ühiskaardile, siis pole Elroni kaardi omamine ega kaasas kandmine vajalik.

Kui mul on e-õpilaspilet, mis kehtib ühiskaardina, kas võin seda rongis kasutada ühiskaardi asemel?

Jah, Elroni rongis võib ühiskaardi asemel kasutada ühiskaardi funktsiooni omavat e-õpilaspiletit. Ka e-õpilaspilet või ISIC-kaart peavad olema isikustatud. Kui laps käib igapäevaselt rongiga koolis (nt Tallinnas), siis tuleks pöörduda vallavalitsuse poole ning vallavalitsus soetab Elroni kaardile perioodipileti.

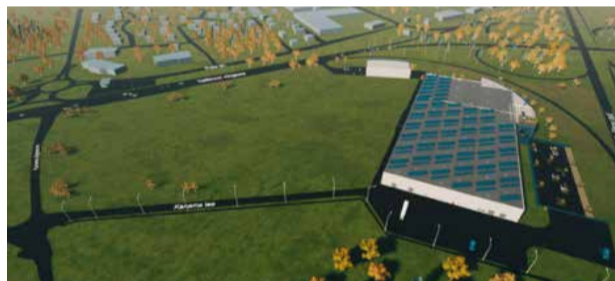

Saue valla ametlikud teated

DETAILPLANEERINGUTE AVALIKUSTAMINE

Saue Vallavalitsus võttis 30.10.2019. aasta korraldusega vastu ja suunas avalikustamisele Jõgisoo külas Kurvi, Keila mnt 1 ja Kanama kergtee L1 kinnistute ja lähiala detailplaneeringu, eesmärgiga muuta ja uuendada kehtiva detailplaneeringuga ette nähtud maakasutus- ja ehitustingimusi, st näha ette kinnistute kruntimist, maasihotstarbe muutmist ärimaast osaliselt tootmis- ja transpordimaaks, mille kohaselt moodustatakse kokku kolm äri-, -tootmis- ja transpordimaa krunti. Ühele äri- ja tootmis-maa krundile määratakse ehitusõigus kolme kuni 3-korruseliste äri- ja tootmishoonete püstitamiseks. Kaks transpordimaa krunti moodustatakse juurdepääsute ja kergliiklustee rajamiseks. Planeeringualal on lahendatud juurdepääsud ning tehnoorkude lahendus, esitatud servituutide vajadus ning määratud haljastuse ja heakorra nõuded. Planeeringu tellijaks on (W-Glass OÜ), kelle põhitegevusalaks on lehtklaasi töötlemine ja turvaklaaside tootmine, kavandab kinnistutele püstitada kaks äri- ja tööstushoonet. Kinnistud jäävad Tallinn-Pärnu-Ikla maantee, Kanama liiklussõlme ja Keila maantee vahelisele maa-alale. Planeeringuala jääb Saue linna keskusest ca 3,5 km kaugusele. Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringu taotletav maa-ala tiheasustusalas ning planeeritava maa-ala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud äri- ja tootmis-maa. Planeeritava maa-ala suuruseks kokku on ca 7,0 ha.

Saue Vallavalitsus võttis 30.10.2019. aasta korraldusega vastu ja suunas avalikustamisele Laagri alevikus Koru põik 2 ja 4 kinnistute ja lähiala detailplaneeringu, eesmärgiga muuta kehtiva detailplaneeringuga ette nähtud ehitustingimusi, st suurendada elamukruntidel olemasolevat hoonestusala ja hoonealust pinda, hoonete arvu krundil ning muuta arhitektuurilisi tingimusi. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on Koru põik 2 ja 4 kinnistutele määrata ehitusõigus üksikelaanute ja ja kuni kahe abihoonete püstitamiseks, hoonealuse pinnaga kokku kuni 370 m², täisehitusprotsendiga (kuni 25%). Planeeritavate hoonete katuse kaldeks määratakse 0-15°. Planeeritav maa-ala asub Laagri alevikus, Instituudi tee ja Juuliku - Tabasalu tee vahelisele alal. Kinnistud piirnevad Koru ja Koru põik tänavatega ning Veskimõldre elamurajooniga. Olemasolev hoonestus alal puudub. Planeeritava maa-ala suuruseks on ca 0,3 ha.

Kurvi kinnistule planeeritav klaasitoodete tehas

Lisainfo detailplaneeringu vastuvõtmise korralduses, millega saab tutvuda Saue valla veebilehel: <http://saevald.ee/vastuvoot-detailplaneeringud>

Detailplaneeringute avalikustamine toimub 18.11.2019 kuni 01.12.2019 esmaspäevast neljapäevani kella 8.00-16.30 (kolmapäeviti kuni 18.30-ni) Laagri halduskeskuses, Veskitammi 4, Laagri alevik, kus on võimalik tutvuda detailplaneeringu materjaliga. Avaliku väljapaneku kestel on võimalik tutvuda detailplaneeringu materjaliga elektrooniliselt valla veebilehel: <http://saevald.ee/avalikud-valjapanekud-ja-arutelud>

Lähemat informatsiooni saab planeeringute peaspetsialistilt Maili Metsaotsalt 654 1157, maili.metsaots@saevald.ee

Ääsmäe külamaja ehitus algab

2008. aastal küla üldkoosolekul tuli jutuks vajadus külaplatsi järele, mitu kohta oli silmapiiril: mõisa juures, endine ETK krunt ja praegune külaplatsi asukoht.

AVE KRUUS
Ääsmäe külakogu

2010. aastal võõrandati osa praeguse külaplatsi kinnistust vallale ja seati Ääsmäe külakogu kasuks hoonestusõigus. Üsna kohe esitati Leaderile taotlus ehitusprojekti koostamiseks, valmis tollaste vajaduste põhine projekt, mille ehitamist aga ükski Leaderi meede enam ei rahastanud.

Vahepeal muutus külakogu visioon. Algselt soo-

visid majja tulla ka pensionäride ühendus, raamatukogu ja noortekeskus, aga kooli juurdeehituse käigus otsustati, et kaks viimast jäävad kooli ja eakad jätkavad oma korteris. Nii suure maja ehitus polnud enam otstarbekas. Tehti veel üks eskiisprojekt, püüti jälle leida ehituse jaoks rahastust – kirjutati fondidesse, otsiti kaasrahastajad, käidi pankades. Koolitati liikmeid, et kui maja valmis, suudetakse isemajandamisega hakkama saada. Isegi

äriplaan sai tehtud.

Järjekindlus viis sihile – vallaeelarvest eraldati 700 000 eurot. Eelneva projekti järgi oli ehitusmaksumus 1,6 miljonit eurot pluss käibemaks, puudu jäi suur summa. Jälle otsiti täiendavat rahastust, taheti perspektiiviga keskust, kus poleks ruumipuudust ka 20 aasta pärast.

2018 kuulutati välja uus hange, toodi välja piirmaksumus ja võimalus, et kui rahastust juurde ei saa, jääb osa keskusest ehitamata. Hanke võitis Mapri AS, kes tegi meie soove arvestades läbi alltöövõtja Sirkel ja Mall uue projekti, lootuses, et saame siiski ehituseks puuduoleva summa. Algne keskus oli planeeritud kolmeosalisena: suur saal, hobiruumi ja päevakeskuse osa. Täien-

dava rahastuse leidmine ei õnnestunud ning 2019 kevadel olime fakti ees, kas jätame ehituse katki või leiame lahenduse 700 000 euroga. Ehitajate-projekterijatega maha pandi pead kokku ja leiti võimalus minimaalsete vahenditega kasutuskõlbulik maja valmis saada selle summa eest. 700 000 tuleb vallaeelarvest, käibemaksu osa peame ise juurde teenima.

Tänaseks on ehitusluba olemas, kui ilm soosib, saab ehitusega alustada novembris, et enne külmi saaks hoonet karbi kinni ehitada. Ehita- ja sõnul peaks aprilliks 2020 olema valmis ligi 2/3. Lõplik valmimise aeg jääb ilmselt järgmisse sügisesse.

Külamaja ühte ossa on planeeritud suur läbi kahe korruse saal lava ja rõduga (saalist on väljapääs küla-

platsile, rõdult teises plokis olevasse kohvikusse, kuhu pääseb ka tänavalt. Saalist saab ka 0-korrusel olevasse hobiruumi, kuhu tulevad interaktiivne tuba, piljard, koroonalauad, istumiskohad. Saali kõrval on hoiuruumid, taga saun ja ruum iluteenuste osutamiseks

Külamaja sisustamiseks heli-, valgus- ja audiotehnika ning mööbliga on Leaderi vahendid, oleme aastatega ise hulga inventari soetanud,

maja saame kenasti ära sisustada.

Meil on kuhjaga ideid, kuidas teha majast kodune koht kooskaimiseks. Külakogu näeb erinevaid asju, millega oleme aastatega algust teinud (külaplats, kettagolfirada, terviserada, kirsipark, mõisaallee jne) ühtse kontseptsioonina. Tehes oleme näinud silme ees lõpptulemust – ääretult mõnusat kohta maamunale, kus kõigil on hea elada.

Pärnasalu 19 hoone Saue on saanud uue hingamise ning ootab tutvuma

Uuenduskuuri tulemusena on hoones üle tosina uue üüripinna. Juba varasemast tegutsevad majas pruulikoda Õllenaut, pagarikoda Buxhōwden ning Pärnasalu Ilusalong. Äsja valminud hoonesast leiab ilutegijaid, toitlustaja, moekaupluse, keelekooli, reisibüroo ja ka esoteerika ning tervendamise tegevaid ettevõtjaid.

Esimeselt korrusel leiab põneva ruumi nimega **Hoitu**, kus sõbralik pererahvas hoolitseb nii loominguist tegevuste sünni ja kasvu eest, pakkudes ka erinevaid maitseelamusi, kui korraldavad ka erinevaid üritusi, näiteks sünnipäevad lastele. Hoitu on avatud ainult ürituste ajal. Esimesel korrusel on veel ka **Koidukuma** butiik, kust saab valida või ise meisterdada endale käevõru või kaelahte. Tootevalikus on ka imekaunid hea une tekitajad – unenäopüüdjad.

Pärnasalu 19 teisel korrusel on end sisse sättinud mitmed iluteenustepakkujad. **Eveli Ilutoas** tegutseb Eveli Tulver, kes on alates 2006. aastast kosmeetikuna töötanud. Eveli pakub klientidele mõnusa näohoolitsusi, erinevaid ripsme-, kulmu- ja küünehooldusi ning lisaks on ta osav kõrvade augustaja.

Külatajaid ootab ka **Anneli Ahu**, kes on 18-aastase kogemusega diplomeeritud kosmeetik. Anneli pakub oma klientidele mitmeid erinevaid näohoolduseid, lisaks on teenuste nimekirjas ka ripsmete ja kulmude hooldused, depilatsioonid ning maniküür ja pediküür.

Teiselt korruselt leiab **Bellezza Ilustuudio**, kus tegutseb Maria pakub loogastavaid ja tõhusaid näo- ja keha hooldusi, lisaks on ta ka osav jumestaja, kelle käe all saavad kõik kliendid kauni meigi.

Brilliant Ilustuudios tegutseb ripsmeproff Janika, kelle juurest kliendid lahkuvad lopsakate ripsmete või kauni kulmukaarega. Lisaks on Janika ka nende erialade koolitaja.

Keha ja hinge turgutamiseks tegeleb **Looduslik Helitus UÜ**. Terapeut Kersti kutsub enda juurde privaatsele seansile kogema näiteks erinevaid Accessi energeetilisi kehaprotsesse, mis aitavad vahendada kehas teadlikkust ja kergust. Kersti pakub veel kristalliseansi ning teeb Tšibeti vibroakustilist üldmassaaži helikausiga. Gruppidele teeb Kersti pingete maandamiseks regulaarseid helirännakuid ning kristallihuvilistele kristallidega meditatsioone.

Juuksuriteenuseid pakub alati lõbus ja sõbralik **Margit Leetmaa**. Margit on Saue inimestele tuttav pikaajalise kogemusega juuksur, kes oma hubases ruumis sätib klientide juuksed soengusse või teeb sobiva juukselõikuse nii naistele, meestele kui ka lastele.

Ilu- ja tervisteenustele lisaks asub hoone teisel korrusel **Metafora keeltekooll**, kes korraldab erinevaid kursuseid. Lisaks pakub ettevõtte ka tõlketeenust mitmel erineval tõlkesuunal.

MiBellaMiShopi garderoobikuningannad Kerli ja Jana tegelevad uute ja kasutatud riide ning jalanõude müügi. Valikust leidub sobivaid esemeid nii naistele, lastele kui ka meestele. Toodeid saab tutvuda kohapeal pühapäeviti kell 12-15 või eelneval kokkuleppel ka muul ajal.

Klientidele on maja ees mugav parkimisala ning hoone teisel korrusel on võimalik broneeritud aega oodata hubases fuajees. Klientide lastele on eraldatud väike mängunurk koos lugemismaterjalide ning kriiditahvliga.

SAUE VALDUR
leht@sauevald.ee

Foto: Anne-Mai Pailo

Laitse kultuurielu – gaas põhjas uuele tõusule

Esimest korda on Laitse kandis palgaline kultuuritöötaja, pihuga ideid ja parajalt paindlikkust. Uued tegevusideed on oodatud ja seltsimaja seltskonna poolt toetatud.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Laitse piirkond katab ära kuu küla: Laitse, Kaasiku, Kibuna, Vansi, Hingu ja Munalaskme. Talveajal on rahvast 1200 kanti, suvel võib-olla isegi 3-4 korda rohkem – suure suvilapiirkonnaga kantide omapära. Laitse seltsimaja ise asub hoopiski Kaasiku külas sotsiaalses palkmajas, vabaõhula ja spordiväljak kõrval.

Tõusud ja langused

Viimastel aastatel on seltsimaja akendes tuled põlenud ja ukseid avatud olnud üsna episoodiliselt. Kui vana seltsimaja kohalike meeste kätega 1995. aastal talgute korras maha võeti ja 1998. aastal tegevust alustas, oli küll tuhin sees kõva. „Juba seegi, et külainimesed ise uue maja ehitamisel kaasa löid – kes tõi kodumetsast palke, kes aitas tööga, vald andis katuse raha –, löi aluse sellisele tõelisele rohujuure tasemelt tõusnud entusiastlikule seltsielule,“ mäletab eluaegne Kaasiku küla elanik Einar Alliksaar. Mehel on meeles, et kokku maksis maja püstipanek ligi 550 000 krooni ja annetustena saadud 110 tihumeetrit palke.

Ja elu läkski käima. Tegutsesid huviringid, koos käis laulukoor, toimusid klubiõhtud toonaste tuntud artistidega. 7-8 aastat oli tuhin taga, aga siis tegijad väsisid. 2006. aastal valiti külaseltsile uued esindajad ja eestvõtjad. Mõne aasta jooksul kirjutati usinasti projekte, kerkis laululava, maja sai uue küttesüsteemi, korraldati üritusi. Ja jälle sama – tegijad hajusid laiali, vunk kadus, vedrud väsisid.

See on üsna klassikaline nähtus külaelus, kus tegevus suuresti vabatahtlike sädinimeste peal. See säde kipub kustuma. Viimastel aastatel tegutses küll paar huviringi, jaanituld ikka juunis põletati

ti ja aasta võeti detsembris kokku, aga midagi läbimõeldumat siiski mitte.

Omalt moel andis nüüdsele uuele hingamisele hea startiplatvormi hoopis valdade ühinemine. Saue valla kogukondade toetamise süsteem näeb ette, et esmatasandi teenusekeskustes toetatakse külamajade tegevust koostööpartneritena ja selle raames rahastatakse ka ühe kultuuritöötaja palgale võtmist. Laitse kandis on sellest sügisest seega ametlikult kultuurinimene asju korraldama.

Noored ja vanad juba hõlmatud

Palgaline seltsielu vedaja on Laitses Ranely. Ta taust on meedia ja filmitööstuse ala, aga naine ise peab produtsendi ametit üsna lähedaseks kultuurikorraldaja omale. Tuleb süsteem töös hoida ja vaadata, et kõik saaksid teha, mida vaja. Ranelyl on täitumas alles teine kuu Laitses, aga osad asjad on juba kenasti käima joostud.

Noortekeskus on end igati õigustanud juba esimese kuuga, noored tulevad hea meelega peale kooli majja. Seal saab omaelustega suhelda, vajadusel köögis teed või kiirnuudlisuppi keeta, reedeti on kohal professionaalne noorsootöötaja Saue noortekeskusest.

Ka **raamatukogu** on kolinud Laitsest vanast asukohast nüüd seltsimajja. Einar valmistas toataie riuleid ja Helle saab nüüd kena valge raamatutoa.

Raamatukogu kõrvaltoas tegutseb kord nädalas **savikoda**, kõik vahendid ja spetsiaalne ahi on olemas ja huviliste käe alt tuleb igasugu ägedaid asju. Kord nädalas saab ka maja teisel korrusel **shindo-venituse** trenni tulla, hubane katusealune ruum on justkui loodud selle Jaapanist pärit venituse-lõdvastussüsteemi harrastamiseks.

Eakatega on juba mitu

Einari ja Ranely hinnangul on kõige keerulisem hõlmata kogukonnaellu töö käivat täiskasvanut, noorte ja vanadega on lihtsam.

**IGA KUU ESIMESEL
KOLMAPÄEVAL KELL 12
Eakate kohvitund**

- Räägime, mida huvitavat on vahepeal toimunud
- Arutame, mida võiks koos ette võtta
- Läbi astub üllatuskülastisi
- Kolmapäeviti on Laitse Seltsimajas avatud ka raamatukogu!

LAITSE SELTSIMAJA

raksu kokku saadud ja pandud paika, et iga kuu esimese kolmapäeva keskpäeval (kell 12) tehakse suurem istumine. Võib koduse ahjukoogi kaasa võtta, seltsimajas saab kohvi keeta ja kena hommikupooliku viimaste uudistega sisustada. „Viimati neid väga huvitas näiteks, kas nemadki tohivad oma käike koolibussiga teha,“ ütleb Ranely. Ta näebki, et need eakate hommikud saavad olla ka selleks, et vahendada eakatele vallamaja teemasid. Vallamaja sotsiaaltöötaja muidugi käib Laitses niigi, korra kuus saab tulla muret kurtma, seda küll etteregistreerimisega.

Kõige raskem sihtrühm

Laitse kultuurielu on Ranely ja Einari hinnangul kõige keerulisem hõlmata just noorte ja vanade vahepealset seltskonda. Seda töö käivat täiskasvanut, kes hommikul linna ametisse läheb ja õhtul koduste majapidamisasjadega tegeleb.

„Me ei taha siin kedagi kopeerima või dubleerima ka hakata. Et kui Ruilas on laulukoor, siis meil peab ka olema. Või Riisiperes tantsitakse, siis meie paneme ka rahvatantsu käima. See initsiatiiv peaks tulema orgaa-

Seltsimajas regulaarselt toimuv

E-R 11-18 seltsimaja avatud
E 11-19 raamatukogu avatud
K 11-18 raamatukogu avatud
Iga kuu viimane laupäev 11-14
E-R 14.30-18 noortekas
E 19.15 Shindo venituse
K 18 keraamikaring
Iga kuu esimene kolmapäev
kell 12 – eakate kohvitund

Leia lisa:
www.facebook.com/seltsimaja/
www.facebook.com/laitsenoored/

niliselt kogukonnalt ja seltsimaja toetab,“ leiab Einar.

Ehk siis kui keegi tahaks õpetada seltsimajas kitarr – suurepärase! Mõni teine teeks oma reisidest pildi- ja jutuõhtu – otse loomulikult! Kolmas õpetaks itaalia keelt – täiesti teretulnud!

Ranely loodab, et kuna nüüd on seltsimaja akendes igapäevaselt valgust, siis harjuvad inimesed ehk käima ja koos saadakse majja just selline sisu, mis kogukonnale vajalik.

Ellamaa küla lõikuspeo mõõduvõtmisele ei toodud rukkivihke ega kartulivakku

Veel paar aastakümnet tagasi oli normaalsus, et maainimestel olid kartuli- ja kapsamaad, ka kortermajade elanikel.

Nüüd tõdeb Lepaste küla veisekasvataja Kristin, et tema kõige suurem nunnu on neljajalgne nudipea (vasikas), keda ta targu kaasa ei võtnud.

Aga siiski oli 19. oktoobril Ellamaa rahvamajas toimunud peoõhtul sügishõrgutistest laud lookas. Hõrk õuna- ja kõrvitsakook, valge pidusai, sibula-, kapsa- ja seenepirukas, hoidised ja moosid. Kohale toodi hulk koduseid vägijooke, näiteks Adolfi vein, mis pudelisse pandud 10 aastat tagasi. Kuid lauailuks olid kohal ka mõned nunnud.

Mõõduvõtmise parim söök oli seenepirukas ja ainus kraadideta jook kodune viinamarjamahl. Õhtu jooksul istusid laua taha käesurujad ja saali põrandal harrastati „golfi“. Oli ka neid, kes tulid selleks, et vaadata oma vana armast koolimaja ja meenutada möödunud.

Fotod ja lugu: Marje Sulharov

Ääsmäe eakate klubi veerandsajane verstapost

Kas see tänane 75-aastaste põlvkond jääb viimaseks sauruseks, kes veel sedamoodi klubiliselt koos kohvitamas tahab käia?

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauvald.ee

Sümboliliselt 25. oktoobriks kutsus pensionäride ühendus Sūgis Ääsmäe koolimajja kokku sõbrad ja toetajad. Iseenda klubipundi ikka ka. Seal ligi 35 liiget, lisaks toimetavad Ääsmäe memmedega koos ka Valingu omad. Parimatel päevadel siis suure bussijagu rahvast.

Ka 25 aastat tagasi 1994. aastal pani oma käe klubi loomisele alla umbes sama suur seltskond, kellest pooled olid lesed. See tendents on senini sama – koos käivad peamiselt üksi jäänud prouad, mehed kõrvalt kadunud. Neli liiget – Olvi, Laine, Silvi ja Vaike – on selle veerandsaja aasta tagusest sügisest saadik klubis olnud. Eks seltskond ole vahetunud ka, peamiselt küll sellepärast, et liikmed on taevastele radadele läinud. Seda võetakse leebe paratamatusega. Ikka on nähtud, et kaaslane on haigemaks-nõrgemaks jäänud, kuni ühel hetkel ta enam kohvitama ei tule. Mõnest tuntakse veel aastaidki puudust, tuletatakse meelde.

Kohvilaua formaat on ühe osana läbi aastate jäänud kindlaks. Tänapäeval on selleks kolmapäeva lõuna, kui klubi korterisse kogunevad. Igaüks võtab midagi näppu ja tihti juhtub, et laud on selline nagu paremates peredes pulmades. Kooke-pirukaid isegi kümnet sorti. Ise prouad naeravad, et selle laua taga on söödud ikka kümneid kilosid. Ja et eks kõik ole kenasti puusadele ära paigutatud ka.

Algusaegadel käis **klubilõunatel palju esinejaid** – oli isegi raamatupidamise loenguid, põnevatest per-

Fotod: Andrew Macks

Ääsmäe memmesid tulid õnnitlema ka Laagri taadid

soonidest rääkimata. Sisse astusid välismaa külalised – sõpradest soomlastest mordvalasteni, teinekord tuli meeskoor silma ja kõrva rõõmustama. Nüüd ollakse pigem omakeskis. Kui just valmiste aeg välja arvata. Siis väisavad Kasesalu tänava korterit üsna tähtsad poliitpeadki.

Omavahelised jututeemad on küll aastatega muutunud. Täna on paljuski pilt tagasivaatav. Meenutatakse kolhoosi- ja sovhoosiaegu, et kuidas oli ja kus ja kes ja kellega. Neil „noore pensionäri“ aastatel üheksakümnendatel oli pilk veel ikka tulevikus, et mida kõike teha, kuhu minna, mida külastada.

Tõsi, käimisi on jäänud vähemaks võrreldes 25 aasta tagusega. Ei jaks enam mitmepäevaseid ekskursioone kaasa teha. Vanade kontidega tahaks ikka oma voodis magada ja ega see bussisõitki pole nali. Varemalt käidi ka palju esinemas omaenda rahvatantsurupi (Õllesummeril ja vanalinna päevadelgi esinemas käidud) ja kooriga, aga needki on nüüd juba soiku jäänud. Kuigi tihedust ja tempot on maha võetud, jõutakse silmaringi ka täna avardama – küll Lähti laadale, küll Tallinnasse teatrisse.

Aga eks aastad annavad füüsisel tunda. Isegi nii olla vahel, et lamab proua voodis ja tunneb peas end

üsna sellise kolmekümnesena. Aga kui asemelt tõusma hakkab, siis lõikab reaalsus sisse. „Kas kellelgi üldse on hommikul hea olla?“ hõikab keegi kohvilaua tagant. Ega vist... Ikka siit-sealt valutab, on raske. Aga ühel meelel ollakse siiski, et kui end käima saab, läheb paremaks. Sellepärast ei tohigi tempot täitsa alla lasta. Sammal kasvab selga, hing nürstib.

Nemad olid valdavalt umbes 50-aastased, kui seda klubivärki tegema hakkati. Keskmine vanus täna ongi prouadel 75 aasta tuuri. Ja ega neid nooremaid peale ei tule. Üks asi olla kindlasti see, et täna käiakse kauem tööl. Aga isegi rohkem vast see asjaolu, et sohvoosi ja kolhoosi aegsel põlvkonnal on veres selline piirkondlik kooshingamine. Kõike ju tehti koos – samas laudas,

samas külanõukogus käidi ametis, õhtul oma kodukultuurimajas näiteringis või tantsuõhtul. Oli üsna loomulik, et uue aja saabudes, üheksakümnendatel, see koostegutsemise harjumus nipsust ei muutunud. Aga tänased viiekümnesed on teistsugused. Nii arvavadki prouad, et kui nemad kaovad, kaob selline pensionäride klubi vorm ilmselt ka. Nii et natuke nagu viimased saurused.

Aga pidutseda need saurused siiski oskavad. Veerandsajane sünnipäev oli rohkem elu täis kui mõni nädalalõpune pealinna disko-saal. Lauad vana kombe kohaselt pikad ja lookas, prouadel pärlid kaelas ja puna huultel, õnnitluskõned südamest ja kingitused praktilised.

Respekt, prouad. Pange edasi!

Ainult üks küsimus

Tere! Mul tekkis üks küsimus, mis äkki huvitab teisi ka. Rattaga Vanamõisas sõites sattusime mingile matkarajale (sõitsime seda n-õ tagurpidi). Rada on kenasti tähistatud, mingid postkastid tee ääres, aga ka silt, et tegu on eurorahadega tehtud taristuga, et rahvas õpiks loodust tundma ja käiks suusatamas.

Aga kui jõudsite välja raja lõppu ehk ametlikku algusesse, siis oli see keset eramaad. Ühel pool oli kellegi hoov ja teisel vabaõhukeskus. Kuna me tulnud teed tagasi ei tahtnud minna, siis julgesime ikka keskuse maale minna. Rajale viival väraval oli silt, mis teatas, et see on mõeldud karavanipargi külastajatele. Nii tekkiski küsimus, et kui rada on tehtud Leaderi rahadega ja mõeldud sportimiseks, siis miks seda võivad kasutada ainult karavanipargi külastajad, keda lõviosa aastast ei ole? Või on ikkagi tegu eramatkarajaga, kus võõrad käia ei tohi? Äkki vallaleht aitab selgust tuua, sest rada ise on ju kena.

Sauvallakas H.R.

Vastab MTÜ Vanamõisa küla projektijuht Katrin Krause

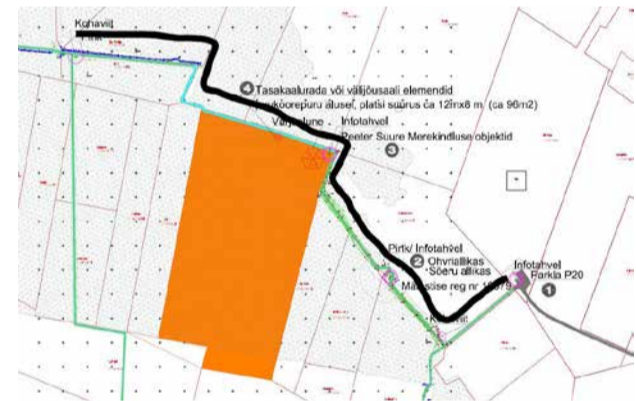
Tegemist on poolleioleval projektiga. Pea viis aastat on MTÜ Vanamõisa küla vedanud matkaraja loomise projekti, mille pikem ring saab olema 6 km ning väiksem ligikaudu 3,5 km. Matkarajale on võimalik pääseda perspektiivselt kahest kohast – Vabaõhukeskuse Tutermaa poolsest osast Ojakalda teelt ja Sõeru teelt. Rada kulgeb pea kahekümnel maaüksusel, kus omanikeks on nii eraomanikud, RMK kui ka Saue vald. Praegu ei ole sõlmitud kirjalikke kokkuleppeid kõikide osapooltega. See on pikk ja keeruline protsess.

Üks lõik – purustatud kruusakattega poolekilomeetrine jupp Sõeru ohvriallika poolt – on tõesti eurorahadega juba välja ehitatud (Leaderi toetus 23 886,18 ja Saue valla oma 2654 eurot). Toetajate ja MTÜ Vanamõisa küla omafinantseeringuga on välja ehitatud 600 meetrit kruusakattega rada, kus on ka kaks suusanõlva.

Sel lõigul on ka väljas teavitavad sildid ja see ongi n-õ avalikult valmis. Samas ei saa ju panna lõigu lõppu silti, et rada sai otsa. Aga edasi minemine toimub praegu tõesti tavalise metsa minemise põhimõttel, igaüks võib minna, aga eramaadest ja muudest piirangutest tuleb siiski pidada.

Kahjuks meil raha sületäite kaupa võtta ei ole ja selle raja väljaehitamine on pigem viie aasta plaan. Paberil on see muidugi valmis ja projekteeritud, aga avalikult me seda välja veel ei ole reklaaminud. Kirjutasime nüüd sügisel uue projekti Leaderisse, et saaks 2020. aastal paigaldada rajale 14 loodus- ja kultuuriajaloolist infotundi ning rajakaardid, et inimesed ei eksiks eramaadele.

Seni, kuni Vanamõisa matkarada pole korrektselt viidastatud ja avatud, peavad kõik külastajad proovima ise orienteeruda metsas, kasutades juba olemasolevaid raja märgistusi (mis küll hetkel on kohati ka pooliku lahendusega). Siiski loodame järgmise aasta suvel/sügisel juba ka matkaraja ametlikult avada.

Sotsiaaltöötajad kolisid Saue tervisekeskusesse

Sauel Tule 7 vallamajas töötavad sotsiaaltöötaja **Maret Maripu** ja lastekaitsespetsialisti **Pille Toomsalu** tööruumid on alates 4. novembrist uues Saue tervisekeskuses aadressil Pärnasalu põik 3, Saue (Grossi poe kõrval).

Vastuvõtutajad on: T 14-18 ja N 9-12
Kontaktid: sotsiaaltööspsialist **Maret Maripu**, maret.maripu@sauvald.ee, tel 5855 6836, tööruum nr 212 (teine korrus); lastekaitsespetsialist **Pille Toomsalu**, pille.toomsalu@sauvald.ee, tel 5912 5591, tööruum nr 211 (teine korrus).
NB! Majas on lift. Vastuvõtule palume eelnevalt registreerida telefoni või meili teel.

Tuleviku lasteaia uuenduskuur

Tuleviku lasteaia fassaad renoveeriti suvel ilusaks ja heledaks, päikesepoolsetele akendele pandi ette välised rulood.

Ka läbis suvel uuenduskuuri lasteaia mänguväljak, kus liivaala oli pea kahekordistunud. Appi tulid vabatahtlikud Laagri Lionsi-klubist, kes ühe poole mänguväljakust liivavabaks tegid - viisid liiva ära, tasandasid pinnase, tõid uue mulla ning külvasid muru. Teatpulk anti üle Saue vallavarahaldusele, kes ülejäänud mänguväljaku liivavabaks muutis. Nüüd on mänguväljakul liiv vaid liivakastis ning kiikede ja ronilatte all kummimattidest turvaalad. Uuendamistööd võeti kokku väikse tänuaktusega.

Tekst ja foto: Tuleviku lasteaia

Novembris on fookus meeste tervisel

Novembris on meeste tervisele suunatud kampaania, mille nimi tuleneb sõnadest vuntsid (inglise keeles moustache) ja november. Movember on ellu kutsutud selleks, et mehed pööraks rohkem tähelepanu oma tervisele.

Kampaania fookuses on läbi aastate olnud neli peamist teemat:

- meheks olemine;
- eesnärvivähk – mida mehed vanuses 45+ peaksid tegema;
- munandivähk – kuidas end kontrollida;
- vaimne tervis ja suitsiidienetus.

Kuna dr Punabi nime teab ilmselt iga teine mees ja härraste füüsilise tervise nüanssidest on ümberringi üsna palju juttu, siis vaimse tervise pool on mõnevõrra katmata positsioonis. Eesti ja ka muu maailma andmete põhjal võib arvata, et meestel jäävad vaimse tervise häired sagedamini diagnoosimata. 2017. aastal oli enesetappude arv Eestis 226, suitsiidi sooritanutest oli mehi 172 ning naisi 54, üheks olulisemaks enesetappude riskiteguriks on ravita jäänud vaimse tervise probleemid.

Rohkem kui varem on avalikkuses olnud tulisteks teemadeks meeste alkoholism ja lähisuhtevägivald. Uuringud on näidanud, et meeste depressiivsust iseloomustabki acting out tüüpi käitumine: põgenemine liigse spordi, töö või sõltuvusharjumuste juurde, alanenud impulsikontroll ja irratsionaalne agressiivsus/viha, liigsete riskide võtmine.

Meeste tervisele tähelepanu tõmbamiseks kasvatavad mehed novembris vuntsi. Pildil abivallavanem Andres Kaarmann, kes kord aastas näeb välja selline.

Selle taga on vaimse tervise ja toimetuleku küsimused: käitumismustrid, raskused tunnete väljendamisega, hoiakud, stereotüübid ja abi otsimise häbimärgistus.

Stereotüübid

Abiotsimine on häbiasi. Eks enda pea sisse tungimine ongi hirmutav, sealse kraami omaksvõtmine veelgi raskem. Aga kova häälega tunnistamine? See vajab tõesti julgust ja jõudu. Aga mehed peavad abiotsimist pigem häbiasjaks ja nõrkuseks kui mehelikkuseks.

Soorolid rõhuvad. Mees peab olema tugev, enesekindel, töötama kõrgel kohal, teenima head raha, olema macho, vastasel korral tembeldatakse lödipüksiks, pehmoks, äpuks. Kuidas siis saaks tunnistada, et tegelikult enam ei jaks, ärvevus matab hingamist ja üle päeva tahaks midagi lüüa.

Meeste puhul eeldatakse, et nad on kangelasid. Ainult et nende meeste naised ja lapsed ei vaja enesetappule kalduvaid kangelasi, vägivaldseid heerooseid või tundetuid superkangelasi. Mõnikord on täitsa okei olla pehmo. Ja rääkida, kui jama on majas.

SAUE VALDUR
leht@sauevald.ee

Saue valla meeste vaimse terviseega on kõik korras*

Meeste tervisekuul tegi toimetus väikse testi Saue valla meestele, kui palju esineb siinkandis härrastel probleeme suhetes, kui palju tajutakse endas (elu) tühimust, keskendumisraskusi, kas esineb põgenemiskäitumist (alkoholi, narkootikumide tarvitamist) ja agressiivsust.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Küsitluse aluseks on vaimse tervise teemadel keskendunud veebilehe peaaasi.ee meestele suunatud test ja tulemused ei pretendeeri kaugelt mitte tõsiteaduslikkusele, vaid pigem on tegemist ajakirjandusliku eksperimendi ja ülevaatega indikaatoritest, mis võivad tähistada ohtlikuvõitu tendentse.

Tulemused on aga sisu mõttes päris kenad. Saue valla meestel ei paista vaimse tervise küll suuremat muret. Pisut liiga palju on ehk meestel ainult unehäiretega seotud teemasid (42% meestest) ja pea neljandik tunnistab suuremat alkoholi tarvitamist, kui ise tahaks. 3,3% vastanutest mõlgutab üsna tihti enesetappumõtteid, see on statistiliselt küll väike protsent, kuid oluline number. See tähendab, et sajast meie ümber olevast mehest võib kolm suitsiidile mõelda.

Füüsilised sümptomid

Füüsiliste sümptomite pärast põhjust muretsemiseks väga pole. Söögiisu ei ole ei kasvanud ega vähenenud – 66,7% ütleb, et muudatusi pigem pole. Magades kummitavad õudusunenäod ja tihe ärkamine 41,9% meestest, 58,1% pigem mitte. Seksisoo ei ole muutunud (ei suuremaks ega väiksemaks) 55,6 protsendil. Samas 45,4% nendib, et selles seksioonis on muutused siiski olemas (tabel 1).

Närvilisus/agressiivsus

Närvilisust liikluses tunnistab vaid 9,7% vastanutest, üldse ei tunne seda 58%. Ärritub ja vihastub Saue valla mees harva (76,6%), tihti ärritub siiski 16,7%. Agressiivsuse

tase (et tahaks midagi või kedagi lüüa) on madal – 69% ei tunne selleks mingit vajadust, 27,6% nendib, et vahel harva siiski tahaks. Oma lähedastega on kurjad 6,5% Saue valla meestest, harva juhtub sellist asja 41,9 protsendil ja üldse mitte 51,6% protsendil (tabel 2).

Suhted

Suhted näikse ka korras olevat, lähedastega on pingeid vaid 16,7 protsendil vastanutest ja üldse mitte 6,7 protsendil. 10 protsendil vastanutest aga polegi lähisuhtet. Sõpradega ei tülitseta peaaegu üldse (76,7%) (tabel 3).

Eluisu kadumine

Kõigest kõrini tunnet tunneb tihti 12,5% vastanutest ja 56,3% ei tunne sellist tühimust kunagi. Soovi elust lahkuda õnneks eriti ei ole. 86,7% ütleb, et sellist mõtet üldse pole. Samas on 3,3% seda siiski tõdenud (tabel 4).

Põgenemistehnikad

Hasartmängudega leevendab oma muresid 6,3%, suur enamus, 78,1%, sellele teele ei ole läinud. Alkoholi tarvitab rohkem kui vaja 23,6%, 76,4% vastanutest seda ei tähelda. Narkootikumidega ei ole üldse suhet (tabel 5).

Keskendumine/tulemusteni jõudmine

Kõhklusi ülesannete lahendamisel tunnistab 12,9% vastanutest ja 38,7% ei kahtle endas kunagi. Ülesandeid lükkab tihti edasi 28,1%, harva 50% ja üldse mitte 21,9%. Alustatu viib lõpuni 48,4% vastanutest, üsna tihti loobub poole pealt 16,1% (tabel 6).

* Korras vastavalt selle konkreetse testi tulemusele.

FÜÜSILISED SÜMPTOMID (tabel 1)	Jah/pigem jah	Ei/pigem ei
Söögiisu on muutunud (kasvanud/kahanenud)	33,3%	66,7%
Seksisoo on muutunud (kasvanud/kahanenud)	45,4%	55,6%
Magan halvasti (õudusunenäod, ei uinu jne)	41,9%	58,1%

NÄRVILISUS/AGRESSIIVSUS (tabel 2)	Üsna tihti	Suhteliselt harva	Üldse mitte
Ma olen liikluses närviline	9,7%	32,3%	58%
Ma ärritun või vihastun	16,7%	76,6%	6,7%
Ma olen tundnud, et tahaks kedagi või midagi lüüa	3,4%	27,6%	69%
Ma olen oma laste või teiste lähedaste peale kurjem, kui tahaksin	6,5%	41,9%	51,6%

SUHTED (tabel 3)	Üsna tihti	Suhteliselt harva	Üldse mitte
Ma olen sõpradega tülitsenud...		23,3%	76,7%
Mul on lähisuhtes probleeme	16,7%	76,6%	6,7%

ELUISU KADUMINE (tabel 4)	Üsna tihti	Suhteliselt harva	Üldse mitte
Mul on kõigest kõrini	12,5%	31,3%	56,3%
Ma olen mõlgutanud enesetappumõtteid	3,3%	10%	86,7%

PÕGENEMISTEHNİKAD (tabel 5)	Jah/pigem jah	Ei/pigem ei
Ma tarvitan alkoholi rohkem kui tahaksin	23,6%	76,4%
Ma olen viimasel ajal tarvitanud mõnuaineid		100%

KESKENDUMINE/TULEMUSTENI JÕUDMINE (tabel 6)	Üsna tihti	Suhteliselt harva	Üldse mitte
Ma ei suuda ettevõtetud tegemisi lõpuni viia	16,1%	35,5%	48,4%
Ma lükkan ülesandeid edasi	28,1%	50%	21,9%
Ma kõhklen palju ega suuda otsuseid vastu võtta	12,9%	48,4%	38,7%

* Samas võib tulemusi tõlgendada ka läbi soorollide ja arhetüüpide prisma. Normaalse mehe kuvand eeldab ju tugevolemist ja oma probleemide pisendamist. Kangelaseks olemist.

12.11.2019 kell 18.00 toimub Saue gümnaasiumis

Tõkke ja Vana-Keila piirkonna tänavate liikluskorralduse avalik arutelu

Esinevad: Talvo Rüütelmaa Tallinna Transpordi ameti juhataja asetäitja liikluse alal
Richard Viies P.P. PROJEKT OÜ insener tase 7
Vallamaja esindajad

Ühiselt arutletakse piirkonna liiklusohutuse tagamise teemadel. Tule ja osale!

HEA INIMENE, KAS SINA ...

... oled veendunud, et sotsiaalvaldkond ei ole pelgalt abivajajate toetamine vaid hoopis midagi oluliselt ulatuslikumat?

... tunned, et Sinus on nii sisemist kui välist sära, et olla sotsiaalvaldkonna väljakutsete elluviimisel eestvedajaks?

... oled valmis rakendama valdkondlikke teadmisi, empaatia- ning otsustusvõimet Eesti ühe võimekama valla veelgi paremaks muutmiseks?

...KUI NII, SIIS KANDIDEERI KINDLASTI SAUE VALLAVALITSUSSE

SOTSIAALOSAKONNA JUHATAJAKS

UURI LÄHEMALT: WWW.CV.EE/4036730

Vana mees istub kodus ja ootab kutset

Kui kuldsema generatsiooni proudad sätivad end elusügisel üksi jäädes mõnesse laulukoori või pensionäride klubisse, siis mehi nendel kogunemistel kuigivõrd näha ei ole. Statistika ütleb küll seda, et üks naine ongi ses eagrupid rohkem, aga kuskil on ka ports vanu mehi, kes on justkui nähtamatud. Vallalehe toimetaja jõi kohvi 78-aastase vanahärraga, kes oma naise viis aastat tagasi mattis ja uuris, miks need vanemad mehed siis peidus on.

ANNE-LY SUMRE
annely.sumre@sauevald.ee

Jüri Simovart (kannab viiendat põlve sama nime) on Jaanika küla mees. Tema ja Maiu (passi järgi Maarja) said 1965. aastal laulupeo rongkäigust tuttavaks. Jüri oli ema ja õega kaasa elamas Narva maanteel praeguse metodisti kiriku juures, kui õde nägi sõbrannat. Jäi kogu seltskond kuidagi toppama ja edasi liikudes haaras Jüri miskipärast Maiul käest. Ja nii see jäigi. „Kõvasti hoidis kinni, noh,“ muigab Jüri.

Paarika jäi kokku, sai neli last elati alguses Tallinnas, aga koliti siiski maale tagasi, Jüri kodukülla Jaanikale. Maiu isegi oli sama kandi tüdruk ju – Kernust. Jaanikal Palu talus peeti maatõugu lehma, Jüri oli isegi aasta põllumehe kandidaat ühel aastal.

2012. aasta maikuus, kohe peale emadepäeva, Maiu aga suri.

Tema hauakivile said pääsukesed ja kaks käsikäes pihku. Nii nagu eluski.

Oskad Sa kirjeldada kuid peale Maiu surma?

Mis ma ütlen... Eks see ränk oli. Istusin päris pikalt köögilaua taga. Nutsin ja laulsin. Šokk oli üsna tükk aega. Nahutada sain isegi. Ükskord lendas pääsuke mulle laua peale. Maiu ju armastas teisi, tikkis igale poole, hauakivilegi sai. Ju see ikka Maiu oli, kes muu... Mul olid küll lapsed, päris üksi ju ei olnud, aga kehva ikka. 50. pulma-aastapäeva pidasin üksinda.

Juhtusin lugema üht Maalehe artiklit. See pastor Toomas Paul ütles, et

peab kellegagi suhtlema. Et muidu lähed hulluks. Aga ega neid sõpru enam polegi järel. Maiu vennadki kõik läinud.

Tütar Mari-Liis: „Isa tervis läks kohe peale ema surma kehvaks. Oli ennegi, aga siis ilmselt see vaimne pool lõi täitsa jalust. Hakkas kukkuma, kaotas teadvuse. Suveldid juba tõsised südamerütmihäired. Isa õnneks tõesti hakkas ise vanu tuttavaid üles otsima. Me vendadega saime väga selgelt aru, et meie võime temaga mida tahes laterdada, aga seda tühimikku ei täida. Omaealistega on ikka vaja suhelda. Aga üks nad tegid emaga elu aeg rasket tööd, elasid sellele ja lastele.“

Mis Sa teed oma ajaga, mis Su päeva mahub?

Eks ma olen laisaks läinud. Telekat vaatan päeval, aga seal on ka kõik tärniga asjad, nähtud juba kõik. No mis hobisid mul... tütrele käin külas ja lehti loen palju. Helistan sugulastele ja tuttavatele. Vahel viiakse lastelastele kontserditele. Aastas korra õnnestub ka väike reis ette võtta.

Kas Sinu vanusel mehel võiks veel armastus peale tulla?

(... tükk aega vaikust ja siis rehmab käega) Mis armastust siin enam...

Tunned end vahel üksildasena ka?

Üksildasena? Kogu aeg... Teised on päeval tööl ja koolis. Aga ega ma ei nurise. Parem on kasvõi õhtuti oma lapsi vaadata, kui kuskil vanadekodus olla.

Tütar Mari-Liis: „Eks õhtul ikka lapselapsed poevad kaissu, panevad

Jüri (78-aastane, tugeva tervituskäe ja särtsaka punase kampsuniga) lihtsalt kohvi joomisest eakate klubis palju ei pea. Tegevusel peaks ikka tulemus ka olema

Jüri ja Maarja oma pulmapäeval

vanaisale Youtube'ist Ivo Linna peale. Oleme talle jätnud ka väiksed kohustused. Kasvõi kartuleid koorida õhtusöögiks, see kuidagi näib olevat oluline, et oleks mingi eesmärk, ülesanne.“

Aga võibolla oleks vanadekodus hoopis lõbusam? Omaealised koos?

Vot taastusravis olles, füsioterapeut Paula, tema käis minuga rannas ja lutamas. Paula oli Lätist pärit, ma ju ise ka oskan natuke keelt. Tahtsin, et tütar tuleks orkestriga ja teeks ühe läti valsi. Et Paulal oleks hea meel. Ja Leena käis ikka minuga rääkimas, tõi päris kohvi. Pärast mehed juba viskasid nalja, et Leena-Leena, tule ikka Jüri ka vaatama!

Tütar Mari-Liis: „Mõnes haiglas olles on isa küll õelnud, et vot kus olid palatikaaslased intelligentsed mehed. Sai asju arutada. Ja alati on seal isal ka mõni õde või fü-

Vestlusest koorunud mõtted, kuidas eakamaid mehi kodust välja saada

- Kutsu isiklikult. Vallalehes võib peokuulutus ju olla, aga otsekontakt telefoniga töötab paremini.
- Paku tegevusi, millel on mingi tulemus, eesmärk, isegi kohustus. Seda võtab vanem härra tõsisemalt, kui kuskil kohvilaua taga istumist.
- Ekskursioonid on hea väljund, neil vanem mees osaleks.
- Naiste tähelepanu mõjub igas vanuses!

sioterapeut jutustamas. Isa on ju rahulik ja tänuväärne inimene, temaga on hea suhelda. Haapsalus tekkis isal mingi tohtu tahtejõud. Tantsima tahtis suisa minna. Tahab uusi tantsukingi.“

Aga siin kohapealgi on ju eakate seltsielu üsna tihe. Miks Sa selles ei osale? Haapsallu ujuma või kohvi jooma kultuurirajaja?

Aga miks nad ei helista mulle ja ei kutsu? Teavad ju mu numbrit küll. Lehes kuulutus? No mis siis, helistada võiks ise ja

kutsuda ju, et Jüri tule ka. Lugesin, et käisid Lätis. Sinna oleksin küll kaasa läinud, ma ise Lätis tööl käinud. Aga keegi ei õelnud mulle. Aga niisama kohvi jooma? No mis ma seal istun või kellega räägin? Peaks ikka midagi tegema siis, mingi tulemus olema.

Oleks mõni meesansambel või koor. Vot seal küll käiks (elavneb silmnähtavalt). Ma ju käisin omal ajal Ruilas kooriski, vana Tungal juhtis.

Aga jah, las need proudad teevad omi asju, ma sinna ei tikkuks.

Sant tuleb, õnn kaasas. Vanad santimise kombed taas kasutusse

Et pärimus kestaks, valmistagu sandid ette laulud ja mängud, külastatav pererahvas aga avaks ikka ukseid ja läheks santimisrituaaliga kaasa. Peredesse toovad sandid õnne, vastu saavad ande.

Riisipere lasteaia tuletati santimiskombestikku meelde, et inspireerida õpetajaid ja noortetöötajaid mardi-kadriõnne majja toomise traditsiooni alal hoidma.

Pärimuskultuuri lektor Piret Arikainen tutvustas koolitusel kadrimänge ja -laule. „Oleksin väga rõõmus, kui minu teadmised annaks hoogu juurde vanade kommete kasutamisele. Teretulnud on ka omad värsiread vastavalt meie ajale, sest ega me väga suured karjakasvatavad enam ei ole, kuid ka koduloomad on mingis mõttes väike kari ja ka perekond ja lasteaia lapsed. Kui minna tuttavate peresse, siis on ka teada, milline olukord seal peres on ja vastavalt sellele tulevad ka õnnesoovid,“ julgustab naine vanu sanditamislaule kaasajastama.

Mardid ja kadrid on maskeeritud tegelased, kes käivad perest peresse ja toovad õnne.

Arvatakse, et mardi- ja kadrisandid on tulnud siia teispoosusest ja endale maski ette pannes kehastavad nad meie esivanemate hingi. Nendelt saadakse õnnistust ja väge igapäevasele elule.

Mardid ja kadrid käivad ringi peredena, kus on palju erinevaid tegelasi. Tähtsaim on mardisa või kadriema, kes juhib seltskonda ja annab martidele-kadridele loa tantsida, laulda, küsida mõistatusi või mängida pilli. Pereahvalt võib küsida, mis on suuremad aasta jooksul tehtud tööd või kas autol talverehvid all, lasta neil lahendada mõistatusi või „tõlkida“ vanasõnu. Vahva on koos tantsida ühises ravis „sabatantsu“ ning ande tuleb sandiseltskonnal kaasa küsida mõistukõnes, näiteks pika tagasitee üleelamiseks või hambavalu leevendamiseks. Sant on õnne tooja, pererahva tänamine ja õnne soovimine on väga oluline osa mardiks käimisest. Ilma tänamiseta ei tohi pere juurest lahkuda.

Mardisandiks on varasemalt käinud täiskasvanud mehed ja noored, aga tänapäeval käivad marti jooksma ka lapsed. Vanade tavade elushoidmisel aitaks kaasa see, kui täiskasvanud koos lastega sanditamas käiksid.

Veel oleks hea ka mitte kodus sel päeval tuld maha keerata, et ukse taha sattuvate santidega mitte tegemist teha, vaid aidata kas kommikoti või porgandituutuga meie pärimuse säilimisele kaasa. Lasta neil esineda ja neilt küsida, miks nad seda teevad.

Tegevused:

- sandijooks;
- sissepalumine;
- teretamine;
- tööde katsumine;
- mõistatused, mängud;
- õnnesoovid;
- andide palumine.

Mardipäev – 10. november.
Kadripäev – 25. november.

Riisipere lasteaia õpetajatele tuletati santimiskombestikku meelde

SAVITUBA PEREDELE
Jõulukeraamika

Laupäeviti kell 11.00 -13.00 Saue Huvikeskuse kunstiklassis. Juhendaja Made Kaares. Ühe korra osalustasu perele 14.- eur. Valmistame jõuluehteid, küünaljalgu, piparkoogikausse.

KERAAMIKA TÄISKASVANUTELE

Teisipäeviti kell 18.30 - 20.45 Saue Huvikeskuse kunstiklassis. Juhendaja Virve Laan. Ühe korra osalustasu 10.- eurot. Kõik vajalikud materjalid ja vahendid hinna sees ja kohapeal olemas.

15. novembril kell 19
Saue Kontserdisaal
Nurmesalu 9, Saue linn

Pimeköhting
2 näitlejat • 12 rolli
MARIKA KOROLEV, HENRIK NÖRMANN

Piletid hinnaga 16/18 eurot on müügil Saue Huvikeskuses, Piletimaailmas ja Piletilevis

SAUE LINNA
ASUMISELTS

HEAD SAUELASED!
Ootame asumiseltsi liikmeid ja kõiki huvilisi Saue linna asumiseltsi üldkoosolekule
17. novembril kell 12-15
Saue Noortekeskuses
Asumiseltsi juhatus

Lisainfo telefonil 5525211 või ilse.metsamaa@gmail.com

KULTUURIKALENDER NOVEMBRIS

AEG	ÜRITUS	TOIMUMISKOHT JA AEG	KORRALDAB	KONTAKTID
08.10-08.12.	Fotonäitus "Eesti looduslikud pühapaigad"	Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.sauvald.ee/nissikultuurikeskus
09.11-31.12	Pajaläpinäitus	Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.sauvald.ee/nissikultuurikeskus
06.11.	Helkurprossi töötuba	kell 19 Riisipere kultuurimajas	MTÜ Kultuuriselts Nissi Särts	eneken.maripuu@saukultuur.ee
07.11.	Saue Päevakeskuse Mälukohvik	kell 15 Saue Päevakeskuses	Saue Päevakeskus	www.saupeavakeskus.ee, tel 6595 070
07.11.	Helkurprossi töötuba	kell 19 Turba kultuurimajas	MTÜ Kultuuriselts Nissi Särts	eneken.maripuu@saukultuur.ee
09.11.	Isadepäev-perepäev "K koos isaga"	kell 11 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@saukultuur.ee
09.11.	Savivile töötuba	kell 11 Riisipere kultuurimajas	MTÜ Kultuuriselts Nissi Särts	eneken.maripuu@saukultuur.ee
10.11.	Saue Päevakeskuse väljasõit Vanemuise teatri etendusele "Elamise reeglid"	"Väljasõit kell 11.00 Saue Kaubakeskuse parklast"	Saue Päevakeskus	"www.saupeavakeskus.ee tel 6595 070"
10.11.	Laagri Kristliku Koguduse isadepäeva kogupere jumalateenistus	kell 12 Laagri kultuurikeskuses	Laagri Kristlik Kogudus	www.laagrikogudus.ee
10., 17. ja 24.11.	Saue Kristliku Vabakoguduse jumalateenistus	kell 13 Saue kirikus	Saue Kristlik Vabakogudus	www.saukristlikvabakogudus.ee
10., 17. ja 24.11.	Saue Pauluse koguduse jumalateenistus	kell 13 Saue Päevakeskuses	Saue Pauluse kogudus	tel 5694 3660 või anmish87@gmail.com
12.11.	Ema ja lapse hommikuklubi. Esmasabi praktiline koolitus	kell 10.30 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@saukultuur.ee
12.11.	Tökke ja Vana-Keila piirkonna tänavate liikluskorralduse avalik arutelu	kell 18 Saue Gümnaasimis	Saue Vallavalitsus	
13.11.	Etendus "Eesti mees ja tema poeg"	kell 19 Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.sauvald.ee/nissikultuurikeskus
15.11.	Harjumaa koolinoorte vokaalansambli festival	kell 11 Laagri kultuurikeskuses	Saue Vallavalitsus, Harjumaa Omavalitsuste Liit	kaija.velmet@sauvald.ee, tel 5563 4407
15.11.	Etendus "Eesti mees ja tema poeg"	kell 19 (kohvik avatud kell 18) Jõgisoo Seltsimajas	Jõgisoo Seltsimaja	info@jogisooeltsimaja, tel 501 2033
15.11.	Etendus "Pimekohting"	kell 19 Saue Kontserdisaalis	Saue Huvikeskus	www.sauhuvikeskus.ee
16.11.	Etendus "Sirena ja Victoria"	kell 19 Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.sauvald.ee/nissikultuurikeskus
17. ja 24. 11.	Laagri Kristliku Koguduse jumalateenistus ja pühapäevakool	kell 12 Laagri kultuurikeskuses	Laagri Kristlik Kogudus	www.laagrikogudus.ee
17.11.	Saue linna asumiseltsi üldkoosolek	kell 12 Saue noortekeskuses	Saue linna asumiseltsi juhatus	ilse.metsamaa@gmail.com, tel 552 5211
18.11.	Etendus "Garaaz"	kell 19 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@saukultuur.ee
19.11.	Saue Päevakeskuse eakate sünnipäevapidu	kell 11 Saue noortekeskuses	Saue Päevakeskus	www.saupeavakeskus.ee, tel 6595 070
20.11.	Jõulukartide käsitsi trükkimise töötuba	kell 19 Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	eneken.maripuu@saukultuur.ee
21.11.	Töötuba "Kristi Pavlova saladused"	kell 18.30 Lehetu külakeskuses	Delice Catering, Lehetu Külaselts, MTÜ Kultuuriselts Nissi Särts	www.delicatering.ee

ISADEPÄEV-PEREPAEV
KOOS ISAGA
LAAGRI KULTUURIKESKUSES 9. NOVEMBRIL KELL 11

11.00 VAATAME MEELELAHUTUSLIKKU TEADUSTEATRIT "UP-KVARK"

PEALE ETENDUST: KÕIK LAPSED ON OODATUD KOOS ISSI JA EMMEGA MÄRTSIPANI MEISTRITE TÖÖTUPPA MAGUSAT KINGITUST MEISTERDAMA

UUDISTAJAD OOTAB VIKERKAARE MUUSIKATUBA JA MANGUTUBA KOLLANE PARDIKE.

Sissepääs on TASUTA!

Lisainfo: Laagri kultuurikeskus, tel 6796765, laagri@saukultuur.ee

16.11.2019
19.00

Maidla Seltsimajas

Margus Tabori lugude õhtu

Kasvamisest, õppimisest, Mammast ja maailmaasjadest Hiiuaines soustis

Maidla ja Pärinurme elanikele tasuta

Külastele pilet 5€

Kohvik avatud alates 18.00 ja peale etendust (etendus inhes vaatuses)

Arveldamine sularahas!

Korraldab: MTÜ Maidla Külaselts
Toetab: Saue vald

1. detsembril 2019
kell 16

Saue linna
advendiküünla süütamine

Laulavad Saue laulukoorigi Elvira Alamaa ja Grete Põldma juhendamisel

Tule võta oma südamesse soojus ja heju jõuluootuse valgus!

Jõululaat
Saue Gümnaasiumi fuajees
15. detsembril kell 11-14

Kell 12 kontserdiõhtu Muusikateatri etendus "Võlujõul" koostööd tehes

Laadale on oodatud kauplemise eestimise hõbitöö ja omatoodangu valmistajad!

Müügipäev 1,5-2 jm. Müügilihaste arv on piiratud!

Müügilihaste arv on piiratud!

Korraldab Saue Huvikeskus

Kultuuriselts Nissi Särts MTÜ

TEEME KOOS
SAVIVILE

9. novembril
kell 11.00 - 13.00

Riisipere kultuurimajas

Osavõtutasu 15 €
Tasumine kohapeal sularahas

Registreerimine: Eneken.Maripuu@saukultuur.ee

AS EESTI KESKKONNATEENUSED
VÕTAB KEILASSE TÖÖLE
TÄNAVAHOOLDUSE AUTOJUHTE
JA TRAKTORISTE.
Vajalik C või T kategooria
juhuluba. Helistada 51 018 03.

HANSAKÜTE
Hinnad ikka suvised.

Puitbrikett alates kahest alusest 145 €

Pellet 195 € alus

Tel. +372 55503348 info@hansakute.ee
www.hansakute.ee

SEPO SEEMAN
monokomöödiat

EESTI MEES ja tema POEG

AUTOR PEEP PEDMANSON
LAVASTAJA TIIT PALLU

13. novembril Riisipere kultuurimajas
kell 19.00

Piletid eelmüügis 13€, soodus 10€
Riisiperes ja Turbas Piletilevis Kohapeal 15€

ANDRES PUUSTUSMAA FILM

MAIT MALMSTEN MÄRT AVANDI

TURBA KULTUURIIMAJAS
27. novembril 2019
kell 19.00

piletid 5€ / 3,50€

RIISIPERE KULTUURIIMAJAS
29. novembril 2019
kell 19.00

KOHTUNIK

KÕIK EI OLE NII MUSTVALGE KUI PAISTAB

MAIT MALMSTEN MÄRT AVANDI JAAK HILTON LEE TREL KARI HILTON SAARI KUUSIMÄEN

KINODES 6. SEPTEMBRIKST

SAUE KRISTLIK VABAKOGUDUS

JUMALATEENISTUSED SAUE VABAKIRIKUS

P 10. november kell 13 ISADEPÄEV
Teenistust juhatab ja jutlustab Erki Kuld Piibli teksti loeb Evi Tatarlo

P 17. november kell 13
Teenistust juhatab ja jutlustab Raivo Kaustel Piibli teksti loeb ja tunnustab Marika Malein-Vaiklo

P 24. november kell 13 SURNUTE MÄLESTAMISE PÜHA
Teenistust juhatab ja jutlustab Vahur Utno Muusikaga teenib Saue koguduse naisansambel Piibli teksti loeb Liia Lumilaid

MEESTEPÄEV

JÕGISOO SELTSIMAJAS
reedel, 15. novembril 2019
kell 19

SEPO SEEMAN
monokomöödiat

EESTI MEES ja tema POEG

AUTOR PEEP PEDMANSON
LAVASTAJA TIIT PALLU

PILET 10€
EELREGISTREERIMINE KUNI 11. NOV.
INFO@JOGISOOSELTSIMAJA.EE
TELEFON 5012033

Tule juba kell 18!
Tervitusjook, KOHVIK
Muusikat teeb AD Libitum

Kultuuriselts Nissi Särts MTÜ

TEEME KOOS
HELKIVA PROSSI

6. novembril kell 19.00
Riisipere kultuurimajas

7. novembril kell 19.00
Turba kultuurimajas

Osavõtutasu 8€
laps koos vanemaga 5€

Registreerimine: Eneken.Maripuu@saukultuur.ee

14. RAHVUSVAHELINE JÕULUBASAAR

kohvik • õnneloos • laste mängumürk • jõuluvana

Kogu tulu annetakse Eesti laste- ja naiste hooldusorganisatsioonidele

Kultuurikatel 24. NOVEMBRIKST
Avatud 13.00-18.00
Põhja pst 27a katel Sissepääs tasuta

Kaks viimast aastat on basaarituledest toetatud ka Saue valla Haiba lastekodu

TEENUS

SAUE LOOMAKLIINIK. Avatud E-R 15.00-19.00. L, P suletud. Telefon 6003382, info@sauekliinik.ee. Välitmaks asjatut ootamist, palume kliiniku telefonil aeg ette registreerida! Koduviisiidid.

LANGETAME ja HOOLDAME PUID just Teie piirkonnas. Leiame koos lahenduse! Meid saab kätte 56263857. www.puumehed.ee

Väljaõppinud puudelangetajad lõikavad parima hinnaga ohtlikke puid ja teeme puude hooldusloikust. Puude üldseisundi hindamine ja konsultatsioon on tasuta. Tel 51 33 458, info@ohtlikpuu.ee, www.ohtlikpuu.ee

Aia-, värava-, tõstuke ja automaatika lahendused parima hinnaga Eestis. Kvaliteetne liugvärava komplekt kuni 4 m avale 1595 eurot. Tiibvärava komplekt kuni 5 m avale 1150 eurot. www.koduvärv.ee, tel 5895 8809, info@koduvärv.ee

Liugksed ja garderoobid. Hinnad soodsad. Garantii. Küsi lisa. Tel: 50 290 75; e-kiri: liugksed@kallion.net

Väikeveod kuni 2 tonni. Kohaleveoga liiv, muld, kilustik, sõnnik, turvas, asfaldipuru, betoon. Tel. 50 92936

Kutsetunnistusega korstnapühkija, tehtud tööde kohta akt. Info: 56890125, kuldnoop@gmail.com

Üldehitus, katuse-, fassaadi- ja viimistlustööd. Majade, kõrvalhoonete ehitamine täislahendustega. 53 529 476 mehitus@gmail.com

Hooldatud korstnad ja küttekolded tagavad Teie kodu tuleohutuse. Korstnapühkija tel.53330556, OÜ KORSTNAHOOLDUS

Ohtlike puude langetamine, hekkide ja õunapuude lõikus. 5210334

Kvalifitseeritud elektrik teostab elektriinstallatsioonitöid (pistikute, lülitite, kilpide, valgustite paigaldus, kaabeldus jne). Hinnad kokkuleppel. Helista 56675588.

Matemaatika järeleaitamise tunnid neile, kellel raskused matemaatikas. Helistage telefonil 56953773.

Viime TASUTA ära teie VANARAU (vannid, pliivid, radiaatorid, jalgrattad, arvutid jm). Tel 55541036

RPE Haldus pakub erinevaid aiahooldusteenuseid muru niitmisest haljastustöödeni. Võtke julgesti ühendust. Tel 50 22 594

MÜÜK/OST

Pakume Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti ja pelletit. Müüme ka väikseid koguseid. Info 55597572

Pakume Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti ja pelletit. Müüme ka väikseid koguseid. Info 55597572

Pere ostab sõidukorras sõiduauto, võib olla ka ilma ülevaatuseta. Kuni 1400 €. Ilusvalgus@gmail.com, tel 58190200.

Sõidukite kokkuost (auto, buss, veok, haagis, tehnik). Tel 55678016

Auto ost. Ostan igas seisukorras sõiduautosi ja kaubikud ka remonti vajavaid. Tel 53654085, skampus@online.ee

Ostan seisma jäänud sõidukeid. Ka avariilisi, rike- tege, arvelt maas, vanu ja lihtsalt kasutult seisvaid. Koha peal kiire vormistamine ja tehing. Pakkumisi ootan seisevauto@gmail.com või 56188671

Kuiv okaspuu al 55 €, kask al 65 €; toores kask al 55 €/rm, okaspuu al 42 €/rm. Pikkus 30, 40, 50 cm. Vedu 6-7 rm kaup. Tel 516 4278

Magus mesi Padise niitudelt! 0,5l purk/700g hind 5,50 € purk. Tasuta toon koju mee kätte. Helista 51916171

Soovin osta omaaegse Tarbeklaasi ja Juveelitehase tooteid, nahkköites raamatuid, Eesti kunstnike töid (maal, graafika, kujud), postkaardid, märgid, võib pakkuda ka muid vanu esemeid. Tel 5176412.

Soovime osta Saue valda maja hinnaga kuni 145 000. Maja võib vajada renoveerimist. Müügiportaalides pakutavaga oleme kursis. Tel: 55515668

KINNISVARA

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Ostan Nõmmel, Laagris või Sauel garaažiboksi. Võib vajada korrastamist. Koik pakkumised on tere- tulnud! Tel 5787 8287

MUU

Hispaania keel. Kutsume Teid hispaania keele kur- sustelega Riisiperes (teisipäeviti) ja Sauel (esmaspäe- viti ning teisipäeviti). Info ja registreerimine hola@ metafora.ee

AUTODE KOKKUOST!

Ostame kõiki sõidukeid ja töömasinaid!
Võib pakkuda remonti vajavaid ja seisvaid masinaid!
Ei pea olema arvel, ülevaatus ega kindlustust!
Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vanane!

TEL. 5457 5055

OÜ SINITIIVIK GRUPP

Teostame vaipade puhastust villa, sünteetiliste, kaltsu ja narmasvaipadele. Transport uksest ukseni tasuta! 55 917 562

KAARDID ENNUSTAVAD

Tel 900 1727 • 24 h

Hind 1,09 €/min
Sooduspakkumine: www.ennustus.ee
Kätelt ennustamine veebis: www.hiromantia.eu

LAURI KREEK MASSAAŽ

56 959 081
lauri.kreek@gmail.com

Saue Ettevõtete Liit on huvitatud laienemisest üle suure Saue valla.

Selleks sooviksime, et huvitatud ettevõtted pöörduksid SEL-i juhatuse poole:
Henn Vaher tel. 57705747
henn.vaher@gmail.com

Siiras kaastunne
Merilyle perega armsa tütre
KRISTELLA VARIKSAARE
kaotuse puhul.
Töökaaslased Lantmännen
Unibake Estonia AS-st

Head majanaabrit
MARIKA ARHIPOVAT
20. XI 1962 – 21. X 2019
Mälestab KÜ Kasesalu 8 pere

Avaldame sügavat kaastunnet
Heiki Pajurile ema
HELGA PAJURI
surma puhul
Kaaslased Saidafarmist

Seltsing Tammetõru avaldab
kaastunnet Liivi Lentsile
ISA
kaotuse puhul

Kallis Terje ja lapsed!
Avaldame teile sügavat kaastunnet
abikaasa ja isa
JARMO PARKILA
surma puhul
Saue Kristlik Vabakogudus

Mälestame head kolleegi
MARIKA ARHIPOVAT
Avaldame sügavat kaastunnet omastele.
Ääsmäe koolipere

Kallid Marianne ja Oleg peredega!
Avaldame Teile ja teie peredele sügavat
kaastunnet ema ja vanaema
ALLA SAZANOVITSI
surma puhul
Saue Kristlik Vabakogudus

Avaldame sügavat
kaastunnet Helle Abroile
EMA
surma puhul
Saue Vallavalitsus
Saue Vallavolikogu

Viimane aeg
varuda küttepuid!

TOORES LEHTPUU
alates **35€/ruum** (50cm)

METSAKUIV OKASPUU
alates **40€/ruum** (50 cm)

Hind sõltub puude pikkusest
ja transpordi vahemaast.

Laotud puude tarne
10 ja 15 ruumi kaupa.

tel 5211377

www.pajakapuit.ee

SAMI
MASINAKESKUS

Sami Masinakeskus võtab tööle
MÜÜGIESINDAJA

TÖÖ KIRJELDUS:

- Tehnika müük Eestis ja välismaal;
- Hinnapakkumiste koostamine;
- Kliendisuhete hoidmine ja arendamine;
- Reklaami ja müügitöös osalemine;
- Tootekoolituste läbiviimine;
- Ettevõtte esindamine turundusüritustel ja messidel.

TÖÖKS ON VAJALIK TEHNIKAALANE MÜÜGITÖÖ KOGEVUS

ROHKEM INFOT: sami.ee/toopakumised
sami@sami.ee või 53 087 205

WWW.MASINAKESKUS.EE

SAMI

Masinaehitus ettevõtte
Sami AS võtab tööle:

- **Keevitaja**
- **Masinate koostaja**

Täiendav info ja kandideerimine:

- telefonil 5197 6863
- e-postil: sami@sami.ee

Address: Tule 20, Saue linn 76505,
Saue vald

WWW.SAMI.EE

LAAGRI
LOOMAKLIINIK

ASUME
LAAGRIS VAE 2/1

TEL. 5507267
WWW.LAAGRILOOMAKLIINIK.EE

Näitusteades elu

KÕIK MATUSETEENUSED
KEILAS

Eesti soodsaim tuhastusmatus, kabel, peielaud,
ööpäevaringne lahkunu transport

Memoris
Krematoorium ja matusebüroo

Keila Pargi 30 • TASUTA LÜHINUMBER 16200 • www.memoris.ee

KODUEKSTRA
Suurim valik. Kodusem tunne.

Rocca al Mare Koduekstra
kauplus ootab enda sõbralikku meeskonda

klenditeenindajat

Lisainfo saamiseks palume julgelt
helistada kaupluse telefonil: **55 655 104**
või kirjutada: maret.harm-tilk@koduekstra.ee

VOTEX
Ausu

Reedel, 08.11 9-13
Turba kaupluse juures
Eestimaise voodipesu

SUURMÜÜK!

Tekikott al 12,30 €
Padjap al 1,80 €

Selle reklaamiga &
kogu täishinnaga
voodipesu **-15%**

www.votex.ee

SILMADE
KONTROLL
JAJA PRILLIDE
MÜÜK

22. NOVEMBER ALATES 10.00
SAUE PÄEVAKESKUSES

29. NOVEMBER ALATES 10.00
RIISIPERE KULTUURIMAJAS

Ettereg. tel. 5323 2454

- *kuivasilmatest
- *silmarõhu mõõtmine
- *optilised päikeseprillid

Silmade kontroll 15€, prillistjale TASUTA

Hammerjack Ärimajas
üürile anda avarad
büroopinnad!

Vali omale sobivas mõõdus
kontor **113-250m²**. Ruumid
asuvad III korrusel, kuhu on
ligipääs tagatud ka liftiga.

Maja on uus ja säästlik!

Rendihind alates **8 eur/m² +**
kommunaalid **2 eur/m²**,
mille hulgas ka jahutus.

Ärimaja mugavuste hulka
kuuluvad veel kindlasti ka
seminariruum, bistroo ja
suur parkla!

Küsi lisa 6729 515

MÖTLE

usu

TEGUTSE

- PSÜHHOLOOGILINE NÕUSTAMINE
- INDIVIDUAALNE- JA PERETERAAPIA
- LOGOPEEDILINE KONSULTATSIOON JA TERAAPIA
- ISIKSUSE, VÕIMEKUSE JA KUTSESOBIVUSE TESTID
- LÕDVESTUSMEETODID

VÕTA MEIEGA ÜHENDUST JA
LIIGUME ÜHESKOOS EDASI!

TOETUS
NÕUSTAMISKESKUS

MTÜ TOETUS Registreeri vastuvõtule:
Keskväljak 10 +372 5300 8635 • +372 5341 0543
Keila linn toetus@toetus.ee • www.toetus.ee

KÜSK Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

TEHNIKAKESKUS.EE
müük • hooldus • remont • rent

Toome Sinu
muruniiduki,
murutraktori
ja trimmeri ise
hooldusesse!

HOOLDUS-
KAMPAANIA

Saue vallas edasi-tagasi
transport alates **10 EUR**

Kampaaniainfo: tel: 51 900 402
www.tehnikakeskus.ee

-0%

HEAD HINNAD!

November 2019. a

Saue Kaubakeskus
Kpl. Turba
Kpl. LaitseRegina Super Clean
majap.-paber

-24%

~~3,25 €~~ 2,45 €Domestos Original
WC puh.-vahend 750 ml

-34%

~~2,50 €~~ 1,65 €
2,20 €/lLeibur Kaerasepiku pala,
Mitmevilja pala, Kirde pala 220 g~~0,79 €~~ 0,66 €
3,00 €/kgSeapraad abalihast
Rakvere

-39%

~~6,50 €/kg~~ 3,99 €/kgHeeringafilee Kergsoola
220 g

-34%

~~1,65 €~~ 1,09 €
4,95 €/kgKodujuust Klassikaline,
Karulaugupestoga 300 g
Tere

-33%

~~1,40 €~~ 0,99 €
3,30 €/kg

Ja veel palju häid pakkumisi kauplustes kohapeal

www.keilaty.ee

Iv Pluss AS

Iveco esindaja aastast 1993

**FIAT Professional
laoautodele erihinnad!**Iv Pluss TALLINN
Pärnu mnt 556, Laagri
677 9060 myyk@ivpluss.eeIv Pluss TARTU
Ringtee 56a, 51014 Tartu
740 90 66 tartu@ivpluss.ee**HANSA BUSSE****OTSIME
BUSSIJUHTE
LIITU MEIEGA!**

- ✓ Sulle meeldib bussi rooli keerata?
- ✓ Oled usaldusväärne, sõbralik ning „teeme-ära“ suhtumisega?
- ✓ Sulle meeldib inimestega suhelda ja neid aidata?
- ✓ Sul on olemas D-kategooria load ja vajalikud kutsetunnistused?
- ✓ Kõneled eesti ja vene keeles?
- ✓ Soovid teha vastutusrikast tööd **Harjumaa edela suuna (Haiba, Kiili, Saue)** bussiliinide teenindamisel?

Hansabussis ootab Sind töötaja- ja peresõbralik töökeskkond, kus hoolime oma inimestest ja nende tervisest ning pingutame selle nimel, et luua keskkond, kus igaüks tunneks ennast hästi ja hoituna! Oleme usaldusväärne ja aus tööandja ning täidame oma lubadusi.

Pakume hea töö eest **brutotasu 1300-1700 eurot**, pikaajalist töösuhet ja paindlikke töötingimusi, koolitusi, ametirietust, vajadusel abistame transpordi ja majutusega. Peame meeles olulisi peresündmuseid, nt toetame kuni 16.a laste lapsevanemaid koolimineku puhul rahalise toetusega ning tunnustame pikaajalisi lojaalseid töötajaid.

Tundub huvitav väljakutse? Saada oma soovivaldus meili teel: personal@hansabuss.ee või helista telefonil **671 3267** ning saame tuttavaks!

Hansabuss on Baltimaade kvaliteetseim bussiettevõtte, mis korraldab tellimusvedu peamiselt Eestis, Lätis ning Põhja-Euroopas ja riigisiseseid avalik-kommertsbussiliine ning töötajate regulaarset tööle- ja koju veo teenust. Hansabuss kuulub Hansa Gruppi, mis on suurimaid Eesti kapitalil põhinevaid bussitranspordi-, autorendi ja tarbesõidukite müüjiga tegelevaid kontserne Baltikumis, kuhu kuulub 16 ettevõtet. Hansa Grupi kontsernis töötab orienteeruvalt 700 inimest ja käive ulatub 50M € aastas. Vaata lähemalt: <https://hansagrupp.ee/#liitu-meiega>

*Pakkumised kehtivad kuni kaup jätkub

Rõõmupäevad

1. - 17. november 2019

RÕÕMU KAUBAMAJA

Šampoon; palsam
DIPLONA 600ml

~~4.95~~
3.90 6.50/L

Vedelseep LORIN
500ml

~~1.10~~
0.80 1.60 /L

Pann 28cm kaanega
LAMART

~~31.00~~
25.00

FINISH All in 1 MAX
nõudepesumasina
tabletid 22tk

~~8.49~~
4.50

Pleed 4LIVING
(Roosa; triibuline)
127x152cm

~~11.50~~
6.99

Meeste kudum
JACK&JONES (2värv)

~~24.95~~
17.50

8.-10. november
Meeste päevasärgid,
lipsud, juukselõikurid,
pardlid

-20%

Naiste kindad
4HANDS

~~9.95~~
6.95

Küünal topsis
FANNIK

~~3.90~~
1.70

Salvrätik AMBIENTE
Elegance 33x33cm
15tk pakis

~~2.10~~
1.40

Kohviuba JACOBS
KRÖNUNG 1kg

~~14.99~~
8.90

Tortilla sipsid
POCOLOCO
- BBQ
- Soolaga

~~1.69~~
0.89 4.45/kg

YBARRA extra
neitsioliivõli
Afrudato 500ml

~~5.59~~
3.99 7.98/L

15.-17. november
Portselannõud

-20%

Vanilla Ninja jäätis
110ml
- Vanilli
- Šokolaadi

~~0.90~~
0.49 6.13 /kg

Täissuitsu hirvevorst
lepasuitsujuustuga 230g
LINNAMÄE

~~3.59~~
2.30 10.00/kg

Pizza Party rebitud
sealihaga VICI 350g

~~2.19~~
1.59 4.54/kg

Külmutatud pelmeenid
lihaga "URALSKIE
PELMENI" VICI 1kg

~~2.30~~
1.39

Konserv pödralihaga
pasteet 240g
LINNAMÄE

~~1.90~~
1.39 5.79/kg

Koortele
HAU HAU CHAMPION
delikatess kanafilee 400g

~~9.99~~
6.99 17.48/kg

Heeringafilee kergsoola
ölis 400g VICI

~~3.09~~
1.79 4.47/kg

Premium kuivatatud
dattel kivita 300g
ARIMEX

~~3.90~~
1.99 6.63/kg

India päkel 1kg
NÄKS NÄKS

~~19.90~~
11.90

HEINZ originaal
ketšup 1kg

~~3.49~~
1.99

Ananassi tükid
kerges siirupis
225g LORADO

~~1.15~~
0.59 2.62/kg

ja lisaks palju teisi pakkumisi!

www.keilaty.ee

Haapsalu mnt 57b, Keila